УДК 378:001.89+(051):(06)+004.78

Спірін О. М., док. пед. наук, Лупаренко Л. А., н. с.
(ІІТЗН НАПН України, м. Київ)

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ВІДКРИТОЇ ЖУРНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ OPEN JOURNAL SYSTEMS ДЛЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ПІДТРИМКИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Під освітньою діяльністю розуміють діяльність суб'єкта освітньої діяльності, спрямовану на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній та/або неформальній освіті [4].

Вважатимемо, що **інформаційно-комунікаційна підтримка освітньої діяльності** – це допомога та сприяння суб'єктам освітньої діяльності щодо управління такою діяльністю та її здійснення на основі доцільного і педагогічно виваженого застосування інформаційно-комунікаційних технологій, передусім для організації й реалізації навчального процесу засобами ІКТ [6]. Таку підтримку можливо забезпечити за допомогою **електронних освітніх ресурсів**, що є видом засобів освітньої діяльності (навчання та ін.), які існують в електронній формі, розміщуються і подаються в освітніх системах на запам'ятовуючих пристроях електронних даних, є сукупністю електронних інформаційних об'єктів (документів, документованих відомостей та інструкцій, інформаційних матеріалів, процесуальних моделей та ін.) [5]. До такого виду ресурсів варто віднести електронні відкриті журнальні системи, зокрема Open Journal Systems (OJS).

Заслуговує уваги досвід використання ЕВЖС OJS для *інформаційної підтримки організації підготовки студентів* у Michigan State University та University of British Columbia. У 2007 р. для проведення спецкурсу «MMG445 Basic Biotechnology» [1] було створено електронний журнал «Basic Biotechnology Journal» на базі Open Journal Systems, де викладач виконував функції «менеджера журналу» та «редактора», а студенти мали можливість зареєструватись одночасно в якості «авторів» та «рецензентів». Кожного семестру для нового потоку слухачів створювався новий випуск.

Кожен студент мав можливість завантажити свою роботу в журнал, а викладач – відстежувати процес подачі, висловлювати попередні зауваження та надсилати ці роботи на рецензування іншим студентам. Оскільки ЕВЖС Open Journal Systems підтримує функцію «двостороннього анонімного рецензування», студенти не знали, чию роботу переглядають, та хто рецензував їхню. Викладач повертав авторам коментарі студентів-рецензентів, і, коли були внесені виправлення, матеріал публікувався у випуску он-лайн. Контент, представлений у цьому журналі, включав не лише наукові статті, а й презентації, відео, аудіо, постери та ін. Таким чином, студенти освоювали основи науково-інформаційної діяльності: принципи редакційно-видавничого процесу,

дотримання вимог до оформлення наукових робіт, вміння складати експертний відгук та ін.

Використання журналу для проведення спецкурсу дозволяє [2]:

– забезпечити студентам глобальну читацьку аудиторію, підвищуючи мотивацію для створення якісної наукової роботи;

– надати їм знання про науково-видавничий процес та покращити їхню інформаційну грамотність шляхом практичного експериментального навчання, а не через лекції та демонстрації;

– надати можливість студентам вчитися один в одного шляхом експертного оцінювання;

– надати їм можливість переосмислити отримані результати досліджень, врахувати свої помилки та покращити фінальну версію своєї наукової роботи;

– забезпечити постійний автоматизований облік успішності студентів, що підтверджуватиметься кожним опублікованим випуском журналу;

– знизити психологічний бар'єр між студентом-автором та представниками наукової спільноти, шляхом коментування опублікованих матеріалів;

– підкреслити основні цінності університету, демонструючи результати наукових досліджень студентів та їх творчий доробок.

Активне впровадження ЕВЖС Open Journal Systems протягом останніх років сприяло появі та значному зростанню кількості суто *студентських наукових журналів* – періодичних видань, повний цикл редакційно-видавничого процесу яких (подання, рецензування, редагування), здійснюють студенти, які, зазвичай, не є членами однієї академічної групи. Таким прикладом може слугувати електронний журнал «See Also» (http://ojs.library.ubc.ca/index.php/seealso/index) [3].

В освітньому просторі нашої країни подібна практика здійснюється на базі Київського університету імені Бориса Грінченка (КУБГ). Науково-дослідною лабораторією інформатизації освіти КУБГ створено портал «Наукові доробки магістрантів» (http://masters.kubg.edu.ua), на якому підтримується 10 електронних журналів, розроблено методичні матеріали і проводиться *навчання студентів магістратури основам наукової діяльності* та формування в них інформаційно-пошукової компетентності за допомогою електронних відкритих журнальних систем [7].

Така системна підготовка до здійснення науково-інформаційної діяльності на базі вищих навчальних закладів, в перспективі, дозволить підготувати нове покоління вчених, які розумітимуть значення відкритого доступу, відкритої освіти та програмного забезпечення з відкритим вихідним кодом. Однак, слід відмітити, що досі не здійснюється цілеспрямоване підвищення рівня ІКТ-компетентності наукових та науково-педагогічних працівників, аспірантів, докторантів і здобувачів

наукових ступенів, що дозволить їм ефективніше провадити науково-педагогічні дослідження шляхом використання електронних відкритих журнальних систем, зокрема Open Journal Systems.

Список використаних джерел:

1. About MMG445 Basic Biotechnology [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://msu.edu/course/mmg/445.
2. K. Stranak Using OJS and OMP for Open Pedagogy [Електронний ресурс] / K. Stranak. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://pkp.sfu.ca/2017/02/08/using-ojs-and-omp-for-open-pedagogy.
3. See Also [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://ojs.library.ubc.ca/index.php/seealso/index.
4. Закон України "Про освіту" [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19.
5. Проект положення про електронні освітні ресурси [Електронний ресурс] / [В. Ю. Биков, М. П. Шишкіна, Г. П. Лаврентьєва та ін.] // Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://lib.iitta.gov.ua/1041.
6. Спірін О. М. Досвід використання програмної платформи Open Journal Systems для інформаційно-комунікаційної підтримки науково-освітньої діяльності / О. М. Спірін, Л. А. Лупаренко. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2017. – №5. – С. 196–218.
7. Степура І. С. Досвід використання платформи Open Journal Systems як засобу ознайомлення студентів магістратури із принципами роботи з електронними науковими виданнями / І. С. Степура. // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – №4. – С. 105–109.